Magdalena Tendera

Praca doktorska pt.
PROTEST JAKO MECHANIZM BEZPIECZEŃSTWA SYSTEMU SPOŁECZNEGO –
NA PRZYKŁADZIE PROTESTÓW STUDENCKICH W SERBII I BUŁGARII
(streszczenie)

Na przykładzie protestów studenckich w Serbii i Bułgarii analizuję protesty społeczne jako mechanizm bezpieczeństwa systemu społecznego (*dispositif de sécurité)* tak, jak mechanizm ten badał i opisał Michel Foucault. W jego ujęciu procedury bezpieczeństwa rozwijały się intensywnie od XVIII wieku i powstawały jako produkt podlegający częściowej kontroli politycznej, a częściowo jako efekt uboczny procesów kształtowania się nowoczesnych form polityki, powstawania państw narodowych oraz procesów rozwoju, kumulacji i zarządzania wiedzą. Łącznie rozmaite procedury bezpieczeństwa, czyli kontroli i zarządzania procesami społecznymi oraz politycznymi, stanowią bio-politykę nowoczesnego państwa narodowego.

W przeciwieństwie do dominujących paradygmatów badających protesty, podejście bio-polityczne kładzie nacisk na względną równowagę polityczną państwa, zarządzanie konfliktami strukturalnymi i przestrzenią publiczną, wskazując na bezpieczeństwo systemowe – nie na transformację i zmianę społeczną – jako główny czynnik wywołujący protesty studenckie w Bułgarii i Serbii. Zrealizowane badania pokazują, że równowaga systemu jest ważniejsza od jego transformacji i pozwala analizować protest jako element wachlarza technik zarządzania politycznego państwem, w odróżnieniu od dominujących w naukach społecznych założeniach o transformacyjnym działaniu protestów w procesach przebudowy systemowej. Pojawianie się protestów nie jest wyzwalane przez przypadkowe i jednorazowe czynniki, ale wynika ze stałych właściwości i niezbywalnych charakterystyk polityki i społeczeństwa serbskiego oraz bułgarskiego, co świadczy o istnieniu głębokich konfliktów strukturalnych, które cyklicznie aktywizują wewnętrzne procedury bezpieczeństwa w celu zniwelowania napięć. Te same właściwości, co pokazuje analiza źródeł zastanych i materiału z badań, uniemożliwiają przeprowadzenie pełnej zmiany systemowej w Serbii i Bułgarii w kierunku społeczeństw bardziej demokratycznych i stabilnych ekonomicznie. Protesty studenckie w obu krajach bałkańskich różnią się od podobnych im zjawisk, pojawiających się na Zachodzie Europy, intensywnością występowania i cyklicznością. Jednak zwykle wymiar strukturalny zjawiska jest maskowany pochodzącą z poziomu *grass root* narracją o rozczarowaniu transformacją postkomunistyczną, porażką wydarzeń lat dziewięćdziesiątych – fiaskiem tego, co miało być rewolucją.

Mechanizm bezpieczeństwa złożony jest z czterech wymiarów: wymiaru przestrzennego, stosunku systemu społecznego do wydarzenia, mechanizmów normalizacji oraz analizy polityki państwowej prowadzonej w ramach grupy społecznej wyodrębnionej w oparciu o określone kryteria i biorącej udział w przeprowadzeniu procedury bezpieczeństwa. W praca analizuję protesty studenckie, jakie miały miejsce na przestrzeni kilku ostatnich lat w Belgradzie i Sofii w tych czterech wymiarach.

AUTOR:

Magdalena Tendera

PROMOTOR: